

Länstyrelsen
Norrbotten

Yttrande

1 (3)

Datum
2023-08-24

Ärendebeteckning
400-6406-2023

Boverket
remiss@boverket.se

Remiss över Boverkets förslag till föreskrifter om bostäders lämplighet för sitt ändamål.

Er beteckning: 2478/2023

Länstyrelsens remissyttrande

Länstyrelsen vill framföra att föreskrifternas nya regelmodell som består av färre regler, är formulerade som funktionskrav samt endast innehåller bindande föreskrifter (i enlighet med Boverkets slutrapportering av regeringsuppdrag i december 2020), kommer leda till ökat tolkningsutrymme. Ju större tolkningsutrymme det finns desto större är risken att kraven kommer att hanteras olika i olika kommuner. Funktionskrav kan också bli otydligt för oerfarna byggare, till exempel förstagångsbyggare och de som endast kommer att bygga en enda gång, vilket kan leda till missförstånd och att fel begås.

Länstyrelsen ställer sig försiktigt positivt till och tillstyrker förslaget i huvudsak.

Länstyrelsens synpunkter

Generellt om förslaget

Dispositionen i de nya föreskrifterna är tydligare än i BBR. Exempelvis är det bra att författningsförslaget tydligare än BBR skiljer på vilka krav som ställs vid nybyggnad och vilka undantag som kan göras vid ändring av byggnad.

Det är också positivt att varsamhetskravet och förvanskningsförbudet lyfts fram och förtydligas samlat med föreskrifterna för respektive område, i stället för ett separat allmänt avsnitt som avsnitt 1 i BBR. Detta torde innebära att konsulter och byggaktörer känner till och accepterar att undantag från föreskrifterna kan göras för att tillgodose byggnadens kulturvärden.

Att det nya förslaget är mindre detaljreglerande bör också möjliggöra en större flexibilitet kring val av varsammare lösningar, som fortfarande uppfyller funktionskraven i föreskrifterna.

Något som däremot kan vara en nackdel med författningsförslaget, är att det kan bli mer godtyckligt vad olika kommuner kommer att gå med på vid bygglov och startbesked, och att detta blir helt beroende av den kompetens som kommunen i fråga besitter, samt i högre utsträckning än idag av subjektiva bedömningar. Många av Norrbottens kommuner är befolkningsmässigt små och har mycket knappa resurser och få tjänstepersoner inom byggnadsnämndens verksamhetsområde. Det läggs en stor börda på dem att göra rätt bedömningar, och det kommer därför sannolikt att krävas en omfattande vägledning från Boverket om man vill att kommunerna ska vara ensade i sin bedömning och att tillämpningen av bestämmelserna ska vara enhetlig över landet.

Ur kulturmiljösynpunkt är det inte tillfredsställande att ansvaret för denna uppgift överlämnas till marknaden. Det finns då en uppenbar risk att branschen bortser från varsamhetskraven och förvanskningförbudet när standarder och rekommendationer utarbetas, till förmån för branschens egna prioriteringar (vare sig det är brandsäkerhet, ventilation, tillgänglighet eller något annat).

Förbud mot förvanskning

Formuleringen i 4 kap 4§ sista stycket i författningsförslaget lämnar utrymme för olika tolkningar och behöver förtydligas. Det finns annars en risk för olika tolkningar när bestämmelsen ska tillämpas, och vem som har tolkningsföreträde om en förändring av material eller teknik faktiskt är nödvändigt eller inte? Vilka aspekter ska ha betydelse för den bedömningen – vad som är tekniskt möjligt, vad som är branschstandard (nybyggnadskrav) eller vad som är ekonomiskt möjligt för byggherren att genomföra? Och hur mycket behöver frågan först vara utredd innan man gör bedömningen?

Med författningsförslagets nuvarande formulering skulle det kunna bli nästintill omöjligt att kräva att varsamma alternativ till lösning grundligt utreds innan det kan bli aktuellt med en åtgärd som förvanskar byggnaden, eftersom föreskriften innebär att en del åtgärder under vissa förutsättningar inte ens ska betraktas som en förvanskning oavsett hur de görs och oavsett hur de påverkar de kulturhistoriska värdena. Därmed försvinner också incitamentet att utreda lösningar som skulle kunna tillgodose *både* förvanskningförbudet och övriga krav.

Det vore betydligt bättre och tydligare att skilja på 1) bedömningen av hur en åtgärd skulle påverka byggnadens kulturvärden, och 2) vad man kan tillåta eller inte (jfr de olika processmomenten i RAÄ:s plattform för kulturhistorisk värdering). En förändring skulle ju kunna innebära en förvanskning som man ändå väljer att acceptera för att andra aspekter väger tyngre just i det fallet. Det sista stycket i föreskriften 4 kap 4§ innebär därför ett onödigt tillägg och en omotiverad försvagning av förvanskningförbudet, eftersom avvägningar ändå alltid görs mellan hur

man ska beakta kulturvärden och samtidigt uppfylla funktionskrav och tekniska egenskapskrav. Länsstyrelsen anser därför att sista stycket stryks helt. Om undantaget ändå måste vara med bör det hellre uttryckas som att *avsteg från förvanskningsförbudet kan i undantagsfall medges* om det krävs för att kunna tillgodose utformningskraven och de tekniska egenskapskraven eller upprätthålla funktionen hos de tekniska systemen på en acceptabel nivå, ***och det inte är tekniskt möjligt att lösa dessa krav på ett mer varsamt sätt.***

Boverket hävdar att föreskriften är formulerat så för att förvanskningsförbudet inte får medföra att pågående markanvändning avsevärt försvåras (sid 96). Motivering eller källhänvisning dock saknas. Förvanskningsförbudet kan väl mycket väl försvåra pågående markanvändning, men medför då möjlighet till ersättning från kommunen. (Ersättning lämnas dock inte för förväntningsvärden, varför det hursomhelst sällan torde bli aktuellt i en ändringssituation, som det ju är frågan om här.) Och i den första punkten handlar det ju inte ens att upprätthålla en funktion, utan om att tillgodose de tekniska egenskapskraven vid en ändring som man får förutsätta att fastighetsägaren själv har valt att göra.

Länsstyrelsens tillsynsvägledning

Boverket ska tillsammans med Länsstyrelsen ge tillsynsvägledning i enlighet med 8 kap 13-14 §§ PBF. Införandet av ett ändrat regelverk för byggregler kommer att innebära ett ökat behov av vägledningsinsatser. Arbetet kommer inledningsvis att bli resurskrävande. Men även fortsättningsvis kommer sannolikt behovet av tillsynsvägledning att öka när kommunerna ska ingripa senare i byggprocessen.

De som medverkat i yttrandet

Beslutet till yttrande har fattats av enhetschef Annica Lindström med länsarkitekt Nelli Flores Nilsson som föredragande. I beredning av ärendet har även länsstyrelsens plan- och kulturmiljöfunktion deltagit